

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Disputationes|| ROBERTI BELLAR-||MINI E SOCIETATE
IESV,|| DE CONTROVERSIIS CHRISTIANAE|| FIDEI,
ADVERSVS HVIVS TEM-||poris Hæreticos,||**

Tribus Tomis comprehensæ.||

De|| EXTREMA VNCTIO-||NE, ORDINE, ET MATRI-||MONIO.|| SINGVLIS LIBRIS
EX-||PLICATA.||

Bellarmino, Roberto Francesco Romolo <Heiliger>

Ingolstadii, [1599]

VD16 B 1607

IX. De polygamia multarum vxorum succeßiuè.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-54104](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-54104)

nonistis, qui docent, loqui Pontificem de Matrimonio legitimo in foro exteriori. Ecclesia enim non iudicat Matrimonium legitimum, sed fornicationem in foro exteriori, nisi testibus probari possit: tamen si sciat in foro conscientie esse verissimum Matrimonium, si vtriusque coniugis consensus interuenerit. Quod autem Euaristus Matrimonia clandestina iudicat illegitima, quia praesumitur defuisse mutus consensus in coniugium, perspicuum est ex ultimis verbis epistolae, ubi legimus Matrimonium esse illegitimum, nisi voluntas propria suffragata fuerit, & vota succurrerint legitima.

Hanc autem solutionem admittere cogitur Canus, nisi velit contra decretum Tridentini Concilij credere, Matrimonia clandestina non fuisse vera coniugia, sed adulteria, vel stupra, aut fornicationes. Euaristus enim Matrimonia illa occulta non solum negat esse Sacramenta, quod Canus audire cupit, sed etiam affirmat esse adulteria, supra, fornicationes; quod nisi intelligatur in foro exteriori tantum, manifestum errorem continet, ut Concilium generale, cui Canus, ut verè Catholicus, parendum esse non dubitabat, apertissime definiuit.

CONTROVERSA TERTIA.

De unitate coniugij.

CAPVT NONVM.

De polygamia multarum vxorum successiue.

EQVITVR controuersia TERTIA, de unitate Matrimonij, siue de polygamia, quæ unitati opponitur. Duæ sunt partes principales huius controuersia. VNA, de polygamia multarum vxorum successiue. ALTERA, de polygamia multarum vxorum simul.

De polygamia multarum vxorum successiue, quarum videlicet

delicet vna alteri succedat, duo sunt, quæ nobis hæretici huius temporis obiiciunt. PRIMVM est, quod polygamos non admittamus ad sacros Ordines.

SED de hac re differuimus in primo libro de Clericis, vbi ostendimus, Paulum, vnus vxoris virum, id est, qui non plures vxores habuerit, Episcopum, Presbyterum, & Diaconum ordinari voluisse, 1. Timoth. 3. & Tit. 1.

ALTERVM est, quod prohibeamus Christianis istam polygamiam. Kemnitius enim in 2. part. Examinis, pag. 1226. scribit, Catholicos existimare, secundas nuptias non debere benedici, eo quod Sacramento careant, & fornicationes sint, ac prostitutiones; & allegat decretum Gratiani, can. Hac ratione, & can. Quomodo. 31. quæst. 1.

SED hæc est manifesta calumnia. Fuit quidem antiquus error Montani, vt refert S. Augustinus in libro de hæresibus, cap. 26. & Tertulliani, vt patet ex lib. eiusdem de Monogamia, & Nouationorum, teste Theodoro, lib. 3. de fabulis hæreticorū, secundas nuptias esse illicitas: Catholici verò, & verbo, & facto docent secundas nuptias, immò etiam tertias, & quartas, & alias deinceps esse licitas, & vera Matrimonia, atque adeò Sacramenta.

Id quod ex Apostolo manifestè colligitur, qui Rom. 6. affirmat; Mulierem viro suo mortuo non fore adulteram, si alteri viro nupserit: & 1. Cor. 7. dicit: *Si dormierit vir eius, cui vult nubat, tantum in Domino.* Quem locum diligenter expendit Augustinus lib. de bono viduitatis, cap. 12. vbi obseruat, B. Paulum non dixisse: Si dormierit primus vir, aut secundus, aut tertius, sed indefinitè, *Vir eius.* Proinde semper nubere licet mortuo marito, quotus tandem fuerit. Idem Apostolus, 1. Tim. 5. viduas iuniores hortatur, vt secundò nubant, ob incontinentiæ periculum.

PRAETEREA Concilium Nicænum can. 8. iubet Nouationos non recipi, cùm ad Ecclesiam redeunt, nisi polliceantur se communicaturos etiam cum iis qui fortè secundas nuptias experti fuerint.

HUC ACCEDUNT testimonia Patrum, Ambrosij in lib. de viduis, Hieronymi in epistola ad Gerontiam, Augustini in libro de bono viduitatis, Chrysostomi hom. 20. in epistolam ad Ephes. & aliorum, qui secundas nuptias apertè probant, licet illis continentiam præferant.

DENI-

DENIQUE Concilium Florentinum in instructione Armenorum (iuxta fidem eius, qui summam Conciliorum collegit) non solum secundas, & tertias, sed etiam quartas, & alias deinceps nuptias, licitas esse declaravit.

Ad id, quod obiicitur de benedictione, **R**ESPONDENS, verissimum esse, secundas nuptias non benedici, sed causam huius rei, non esse, quia secundæ nuptiæ careant Sacramento. Nam illud primum, id est, secundas nuptias non debere benedici, affirmant gravissimi auctores, Patres Concilij Neocæsariensis, can. 7. Ambrosius, siue quicumque fuit auctor, in 7. cap. prioris ad Corinthios, & in 3. cap. prioris ad Timotheum. Augustinus serm. 243. de tempore. Isidorus lib. 2. de officiis divinis, cap. 19. Alexander III. & Urbanus III. extra, de secundis nuptiis, cap. Capellanum, & cap. Vir autem. At idem secundas nuptias non benedici, quod Sacramento careant, Patres citati non dicunt, neque est verum: benedictio enim illa ad Sacramenti essentiam non pertinet, ut supra ostendimus. Causa autem, cur secundæ nuptiæ non benedicantur, est, quia benedictio in primis nuptiis data non perit, neque debent iterum benedici, qui semel benedicti fuerunt, ut Urbanus docet loco notato.

Ad loca, quæ obiicit Kemnitius, facile est respondere Nam vel Canonum illorum auctores Kemnitius reprehendit, vel Gratianum collectorem. Si auctores Canonum, cum antiquissimis Patribus bellum gerit, non cum Scholasticis, vel recentioribus Doctoribus: tres enim Canones, qui in secundarum nuptiarum reprehensionem eo loco citantur, de prompti sunt ex auctoribus, qui ante mille & centum, vel mille & ducentos annos vixerunt. Si collectorem Kemnitius accusat, iniquus, & improbus est, cum eodem loco Gratianus aperte contrarium asserat, & multa testimonia Hieronymi, & Augustini adducat, ut probet non solum secundas, sed etiam quartas, & vltiores nuptias licitas esse.

Sed expendamus etiam Canones à Gratiano citatos. **P**RIMUM est Concilij **N**EOCÆSARIENSIS ante annos M. CC. celebrati: nam in eo Concilio, can. 7. prohibentur Presbyteri interesse celebrati secundarum nuptiarum, cum penitentia iniungenda sit iis, qui sæpius nubunt.

Hunc canonem aliqui intelligunt de iis, qui simul plures

uxores

uxores habere volunt: quod esse contra Euangelium, in sequenti capite demonstrabimus. Alij eundem canonem de iis intelligunt, qui sæpius nuptias contrahunt successiue, atque hos non peccare affirmant, quod sæpius nuptias appetant; sed quod in secundis nuptiis eam celebritatem adhiberi velint, quæ solùm in primis de more Ecclesiæ adhibenda est; & ideo pœnitentiam iniungendam illis esse à Presbyteris, à quibus ad eam celebritatem inuitantur. Potest etiam fieri, vt antiqui illi Patres, qui aliis etiam in rebus seueriores erant, ob signum incontinentiæ notandos aliqua pœnitentia esse voluerint eos, qui sæpe Matrimonia contrahunt: nam Concilium Laodicenum, canone primo fatetur, legitimas esse secundas nuptias, & tamen iniungit certi temporis pœnitentiam iis, qui secundas nuptias appetunt. Sed quæcunque fuerit eorum Patrum mens, Concilium fuit particulare, cui rectè opponi potest Concilium Nicænum generale, can. 8, in quo secundæ nuptiæ apertissimè approbantur.

SECUNDVS Canon tribuitur CHRYSOSTOMO, sed reuera non S. Ioannis Chrysostomi, sed alterius cuiusdam est, cuius exstat opus imperfectum in Matthæum: quod opus aut est hominis hæretici, aut est ab hæreticis corruptum, siquidem multa continet cum doctrina Orthodoxa pugnantia.

Verba præsentis Canonis habentur serm. 32. in cap. 19. Matthæi, vbi auctor ille scribit, secundas nuptias ab Apostolis præcipi ob incontinentiam hominum, sed reuera fornicationem esse. Quæ verba nonnulli ita exponunt, vt velint eum auctorem per hyperbolem vocasse fornicationem secundas nuptias, non quòd reuera fornicatio sit, secundò nubere, sed aliquid minus bonum, quàm in viduitate permanere. Sed quidquid sit de auctoris illius mente, certum est eius verba non habere in dogmatibus auctoritatem: præsertim, cum verus Chrysostomus, homil. 20. in epistolam ad Ephesios, dicat, secundas nuptias non posse damnari.

POSTREMVVS Canon S. HIERONYMI est, in lib. aduersus Iouinianum, vbi tam multa scripsit, in laudem virginitatis, & continentiæ, vt visus sit nonnullis non modò polygiam, sed etiam nuptias absolutè damnare.

Ceterùm in Apologia ad Pammachium pro libris aduersus Iouinianum, disertis verbis scripsit: *Non damno bigamos, im-*
mò

modo nec trigamos, & si dici potest, octogamos, &c. in comment. cap. 1. ad Tit. dicit, librum de Monogamia Tertulliani, ubi secundæ nuptiæ damnantur, esse hæreticum: & in epistola ad Gerontiam de Monogamia: *Quid igitur? inquit, damnamus secunda Matrimonia? minime; sed prima laudamus: abiicimus de Ecclesia Digamos? absit; sed Monogamos ad continentiam prouocamus.* Itaque S. Hieronymus non illicitas secundas nuptias esse censebat; sed si quando vehementius ad Monogamiam hortabatur, id faciebat tum amore pudicitia, quo sanctissimus ille vir mirè ardebat, tum ob incontinentiam multorum, qui non contenti secundo, aut tertio, vel etiam quarto Matrimonio, usque ad vicimum aliquando progrediebantur: refert enim in eadem epistola ad Gerontiam, Damasi tempore fuisse Romæ par coniugum, quorum alter viginti vxores sepelierat, altera maritos viginti, & vnum.

Vnus tamen adhuc scrupulus remanere videtur. Nam cum Catholici doceant, Bigamos defectu Sacramenti non posse ad sacros Ordines promoueri, videtur secundum Matrimonium apud Catholicos, vt Kemnitijs dicebat, Sacramento carere.

RESPONDEO, Bigami, defectu Sacramenti, sacris initijs nequeunt, non quod eorum Matrimonium Sacramentum non sit, sed quod perfectione quadam Sacramenti careat. Qui enim Monogamus est, significat Christum ita esse vnum vnus coniugis virum, vt nunquam alteram habuerit: qui autem Bigamus est, significat quidem Christum esse vnum vnus, quod ad Sacramentum sufficit: sed non significat ita esse vnus, vt non fuerit alterius; & tum defectu huius significationis, tum ob alias causas, de quibus egimus in disputatione de Bigamia Clericorum, Bigami ad sacros Ordines non assumuntur.

CAPVT DECIMVM.

De polygamia multarum vxorum simul.

VNc vt ad ALTERAM partem huius controuersia veniamus; primus qui inter Christianos polygamie aditum patefecit, videtur fuisse Valentinianus